

Paweł Szudra

Uniwersytet Zielonogórski

Sabina Sanetra-Pólgrabi

Beskidzka Wyższa Szkoła Umiejętności w Żywcu

ISTOTA ATRAKCYJNOŚCI INWESTYCYJNEJ REGIONÓW

Streszczenie: Po wstąpieniu Polski do Unii Europejskiej i napływie funduszy strukturalnych wzrosło zainteresowanie poszczególnych województw zagadnieniem zróżnicowania regionalnego. Celem artykułu jest analiza badań nad atrakcyjnością regionów oraz czynników wpływających na ich poprawę, na podstawie oceny atrakcyjności województwa śląskiego.

Słowa kluczowe: atrakcyjność inwestycyjna, region, czynniki lokalizacji, konkurencyjność regionów.

1. Wstęp

Rozwoju regionalnego nie sposób jednoznacznie zdefiniować, jest to raczej skrót myślowy, który obejmuje szersze spektrum zjawisk gospodarczych, społecznych i przestrzennych [Strahl 2006, s. 13]. To złożony proces ciągłej adaptacji całego systemu do wymogów otoczenia, w którym zmiany prowadzą do uzyskania nowych wartości, zachowania już istniejących oraz przywrócenia utraconych w procesie rozwoju, a zasługujących na odtworzenie. Głównym celem rozwoju regionalnego jest utrzymanie systemowej konkurencyjności, co gwarantuje mieszkańcom regionu wzrost poziomu życia. Cel ten został nakreślony w Strategii lizbońskiej i jest ściśle powiązany z europejską polityką spójności na lata 2007-2013 [Ziomek 2008, s. 145]. Z zagadnieniem konkurencyjności nierozzerwalnie związana jest regionalna atrakcyjność inwestycyjna.

W poszczególnych regionach zauważalna jest rywalizacja o inwestora, inwestycje, jak również konkurencja poszczególnych przedsiębiorstw o atrakcyjne miejsca prowadzenia działalności gospodarczej. Nie dziwi zatem, że coraz większego znaczenia nabiera zagadnienie atrakcyjności inwestycyjnej regionów, które można rozumieć jako: „zdolność skłonienia inwestorów do wyboru regionu jako miejsca lokalizacji inwestycji” [Gawlikowska-Hueckel, Umiński 2000a, s. 70]. Oznacza to, że region atrakcyjny inwestycyjnie jest przedmiotem zainteresowania inwestorów, czyli stanowi miejsce realizacji inwestycji. W tym rozumieniu atrakcyjność inwestycyj-

na ma charakter rzeczywisty i znajduje odzwierciedlenie w decyzjach inwestorów, dokonujących transferu kapitału. Ponieważ transfer może dotyczyć różnych form kapitału, za rzeczywistą atrakcyjność inwestycyjną należy uznać zdolność regionu do absorpcji kapitału finansowego i rzeczowego w formie inwestycji [Godlewska-Majkowska 2008, s. 17-18; Stawicka 2007, s. 49].

2. Atrakcyjność inwestycyjna regionów a czynniki lokalizacji

O atrakcyjności inwestycyjnej danego obszaru decydują czynniki lokalizacyjne wynikające ze specyficznych cech obszaru, w którym rozwijana jest działalność gospodarcza [Nowicki 2009, s. 11]. Obszary oferujące optymalną kombinację czynników lokalizacji są atrakcyjne inwestycyjnie, gdyż pozwalają na redukcję nakładów inwestycyjnych i bieżących kosztów funkcjonowania przedsiębiorstwa, ułatwiają maksymalizację zysków oraz zmniejszając ryzyko niepowodzenia inwestycji. Zespół korzyści lokalizacji możliwych do osiągnięcia w trakcie prowadzenia działalności gospodarczej i wynikających ze specyficznych cech obszaru, w którym działalność ma miejsce, nazywany jest czynnikami lokalizacji. W literaturze przedmiotu [Wierzbicka 2006, s. 73; Winiarski 1999, s. 50-52; Gorzelak, Jałowiecki 2000, s. 12; Swianiewicz, Dziemianowicz 1998, s. 5-9] funkcjonuje wiele typologii czynników lokalizacji. Mają one różny charakter i natężenie oraz wpływ na decyzje przedsiębiorców, np. czynniki lokalizacji przemysłu utożsamia się z kosztami, wpływami, siłami i innymi motywami, które w sposób pozytywny lub negatywny oddziałują na funkcjonowanie przemysłu w danym miejscu.

Do czynników lokalizacji należą: 1) przyrodnicze: surowce (w tym woda), źródła energii, teren potrzebny przemysłowi i jego warunki fizjograficzne, czynniki (bariery) ekologiczne; 2) ekonomiczno-techniczne: rynek zbytu, transport, siła robocza, korzyści aglomeracji, postęp naukowo-techniczny; 3) społeczno-polityczne: społeczne, polityczne, strategiczno-wojskowe, behawioralne. Według innej klasyfikacji można wyróżnić następujące czynniki lokalizacji: 1) czynniki zewnętrzne: dostęp do rynku lokalnego i krajowego, dostęp do rynków UE, dostępność miejsca, obecność firm o podobnym profilu, istnienie usług wyspecjalizowanych i instytucji o charakterze badawczym; 2) czynniki krajowe i lokalne: sytuacja polityczna i społeczna, klimat inwestycyjny, warunki i procedury finansowe, prawne, organizacyjne, instytucjonalne, znajomość języków obcych; 3) czynniki pracy: dostępność siły roboczej (liczba), jej określona jakość (poziom wykształcenia), specjalność (struktura wykształcenia) oraz postawy wobec pracy; 4) czynniki kosztów: koszt pracy, koszt dzierżawy lub kupna ziemi i budynków; 5) czynniki infrastruktury: drogi i linie kolejowe (ilość i jakość), dostępność do portów morskich i lotnisk, jakość urządzeń telekomunikacyjnych; 6) czynniki personalne: instytucje rozwoju kultury, szkolnictwo, urządzenia sportowe i wypoczynkowe, ogólna atrakcyjność obszaru [Wierzbicka 2006, s. 73].

Przy określaniu atrakcyjności inwestycyjnej podstawowe znaczenie mają bezpośrednie (tzw. twarde) czynniki lokalizacji, bezpośrednio decydujące o poziomie atrakcyjności inwestycyjnej i zapewniające korzyści wynikające z redukcji kosztów realizacji przedsięwzięcia inwestycyjnego. Do katalogu twardych czynników lokalizacji należy przede wszystkim zaliczyć: wielkość i jakość zasobów pracy, dostępność transportową, koszt pracy oraz rozwiniętą infrastrukturę gospodarczą. Wraz ze zmieniającą się strukturą inwestycji rośnie rola pośrednich (tzw. miękkich) czynników atrakcyjności inwestycyjnej, mimo że nie mają one bezpośredniego wpływu na sytuację finansową danego przedsięwzięcia. Do miękkich czynników lokalizacji należą: poziom rozwoju gospodarczego, poziom rozwoju infrastruktury społecznej, stopień ochrony środowiska oraz poziom bezpieczeństwa powszechnego [Kalinowski 2006, s. 21-22; Swianiewicz, Dziemianowicz 1998, s. 7-8].

Powyższe klasyfikacje nie stanowią katalogu zamkniętego, gdyż różnorodność oraz odmienność działalności gospodarczej powoduje, że w zależności od jej rodzaju, branży, a nawet sposobu funkcjonowania poszczególnych przedsiębiorstw preferowane są różne czynniki lokalizacji. Nie można zatem mówić o absolutnej atrakcyjności inwestycyjnej obszarów. Atrakcyjność inwestycyjna poszczególnych obszarów jest uzależniona od popytu na dane czynniki lokalizacji, a popyt ten zależy od wielkości i struktury inwestycji. Rzeczywista atrakcyjność inwestycyjna danego regionu może więc być określona jedynie dla konkretnej inwestycji realizowanej w danym czasie. Dla pewnych rodzajów działalności gospodarczej można jednak ustalić uniwersalne czynniki lokalizacji, np. względną rangę danego obszaru (pozycję przetargową) w stosunku do innych. Mimo że nie wyczerpują one całego spektrum poszukiwanych przez inwestorów walorów, pozwalają w sposób przybliżony określić atrakcyjność inwestycyjną badanych regionów z punktu widzenia poszczególnych rodzajów działalności. Tak wyznaczona atrakcyjność wskazuje na prawdopodobieństwo skłonienia inwestora do lokalizacji działalności na danym obszarze. Na decyzję lokalizacyjną, oprócz czynników obiektywnych, wpływają również czynniki subiektywne, które w znacznej mierze uzależnione są od systemu wartości decydentów oraz obrazu kształtowanego przez środki masowego przekazu [Kalinowski 2006, s. 24].

Istnieje duża grupa czynników lokalizacyjnych, na które wpływ, choć ograniczony, mają władze samorządowe. Należy jednak zauważyć, że nie należą one do najważniejszych. Czynnikiem o istotnym znaczeniu dla inwestorów zagranicznych, bezpośrednio zależnym od władz lokalnych są: infrastruktura techniczna, efektywna promocja danego obszaru oraz tworzenie przez władze samorządowe dobrego klimatu dla inwestycji. Równie ważny jest obraz Polski za granicą, system podatkowy, ubezpieczenia społeczne, inflacja oraz położenie w stosunku do portów i granic, a także walory przyrodniczo-rekreacyjne [Swianiewicz, Dziemianowicz 1999, s. 32-34]. O ile wpływ władz lokalnych widoczny jest w przypadku działań promocyjnych, o tyle w zakresie poziomu rozwoju łączności i telekomunikacji oraz jakości siły roboczej ich oddziaływanie jest ograniczone. Natomiast poza zasięgiem instytu-

cji samorządowych znajdują się korzystne położenie, podaż siły roboczej i połączenia komunikacyjne [Kowalczuk 2007, s. 281].

3. Czynniki atrakcyjności inwestycyjnej w świetle literatury

Różnorodność i specyfika działalności gospodarczej kształtuje odmienne preferencje lokalizacyjne, nie można więc mówić o absolutnej atrakcyjności inwestycyjnej obszarów ani o jednej klasyfikacji czynników. W raportach poświęconych badaniom tego zagadnienia [Kalinowski 2006; Nowicki 2009; Swianiewicz, Dziemianowicz 1998, 1999; Godlewska-Majkowska 2008, 2009] opisuje się różne czynniki atrakcyjności inwestycyjnej, nadając im odmienną rangę. W raportach Instytutu Badań nad Gospodarką Rynkową [Kalinowski 2006; Nowicki 2009] analizuje się takie czynniki jak: dostępność transportowa, koszty pracy, wielkość i jakość zasobów pracy, chłonność rynku zbytu, poziom rozwoju infrastruktury gospodarczej i społecznej, poziom rozwoju gospodarczego, stan środowiska, poziom bezpieczeństwa powszechnego oraz aktywność województw wobec inwestorów.

Zaprezentowane czynniki służą analizie inwestycyjnej w ujęciu regionalnym, natomiast dla podregionów posłużono się tymi samymi wskaźnikami w przekroju na trzy główne, najbardziej dla inwestorów istotne rodzaje działalności gospodarczej: przemysł, usługi, zaawansowane technologie.

Wskazując pewne niedociągnięcia w badaniach nad atrakcyjnością inwestycyjną regionów Instytutu Badań nad Gospodarką Rynkową, H. Godlewska-Majkowska zaproponowała odmienne czynniki: uwarunkowania demograficzne, stopień wyposażenia regionów w infrastrukturę techniczną, społeczną dostępność do infrastruktury technicznej, poziom rozwoju infrastruktury społecznej, zamożność regionu jako pośrednią miarę atrakcyjności rynku zbytu. Instytut Przedsiębiorczości SGH przeprowadził ranking oceniający potencjalną atrakcyjność inwestycyjną terytorium Polski. Ranking został przygotowany na podstawie danych pochodzących z Banku Danych Regionalnych, udostępnionych przez Główny Urząd Statystyczny. W badaniach posłużono się metodą korelacyjno-wagową dla dwóch szczebli podziału administracyjnego Polski: województw i podregionów oraz dla dwóch okresów badawczych: 2000 i 2005. Do opisu nasilenia atrakcyjności inwestycyjnej rzeczywistej użyto pomiaru przedsiębiorczości, liczonej jako liczba jednostek zarejestrowanych w systemie REGON na 10 tys. osób pracujących. W 2009 r. ukazała się kolejna publikacja Instytutu Przedsiębiorczości SGH, w której dostrzega się i wykorzystuje do badań związek pomiędzy atrakcyjnością inwestycyjną a kształtowaniem specjalizacji regionalnych. Pomiedzy atrakcyjnością inwestycyjną a strukturą funkcjonalną regionu powinny występować sprzężenia zwrotne. Im bardziej dany region jest atrakcyjny dla określonego rodzaju działalności, tym większy jest napływ inwestycji w dany rodzaj działalności, wzrasta również konkurencyjność regionu mierzona jego udziałem w rynku. W porównaniu z rokiem poprzednim, tym razem grupy wskaźników

odniesiono do województw, gmin oraz powiatów [Godlewska-Majkowska 2009, s. 17-35].

Tabela 1. Czynniki atrakcyjności inwestycyjnej regionów

Czynnik	Znaczenie czynnika	Wskaźniki
1	2	3
Dostępność transportowa	<ul style="list-style-type: none"> – umożliwienie dostaw i obniżenie kosztów surowców i komponentów niezbędnych do produkcji, – umożliwienie dostaw i obniżenie kosztów dostarczenia produktów finalnych do odbiorców, – zapewnienie warunków transportu pasażerskiego umożliwiającego bezpośrednie spotkanie z dostawcami, współpracownikami, klientami, doradcami. 	<ul style="list-style-type: none"> – rola miast wojewódzkich jako rynków zbytu i węzłów komunikacyjnych, – długość dróg.
Zasoby pracy	<ul style="list-style-type: none"> – umożliwienie zatrudnienia odpowiedniej liczby pracowników, – umożliwienie zatrudnienia pracowników o pożądanych umiejętnościach zawodowych i doświadczeniu, – umożliwienie zatrudnienia pracowników spełniających oczekiwania pracodawców w zakresie cech osobistych (sumienność, odpowiedzialność, uczciwość, inicjatywa), – ponoszenie kosztów pracy gwarantujących rentowność inwestycji. 	<ul style="list-style-type: none"> – liczba pracujących, – liczba bezrobotnych, – liczba wolnych miejsc pracy, – napływ absolwentów szkół średnich i wyższych, – wysokość wynagrodzeń.
Chłonność rynku	<ul style="list-style-type: none"> – kształtowanie atrakcyjności inwestycyjnej poprzez wyznaczenie możliwości sprzedaży przez potencjalnego inwestora dóbr i usług na rynku regionalnym, – umożliwienie osiągnięcia korzyści skali, – możliwość zwrócenia się poniesionych nakładów inwestycyjnych, – ograniczenie kosztu finalnego dobra poprzez redukcję kosztów transportu. 	<ul style="list-style-type: none"> – wielkość rynku zbytu, – zamożność gospodarstw domowych, – wydatki inwestycyjne przedsiębiorstw, – wydatki inwestycyjne pozostałych instytucji.
Infrastruktura gospodarcza	<ul style="list-style-type: none"> – usprawnienie procesu realizacji inwestycji i jej dalszego funkcjonowania. 	<ul style="list-style-type: none"> – gęstość instytucji otoczenia biznesu, – obecność ośrodków naukowo-badawczych, – liczba imprez targowo-wystawienniczych, – funkcjonowanie specjalnych stref ekonomicznych.
Infrastruktura społeczna	<ul style="list-style-type: none"> – w pośredni sposób wpływa na poziom atrakcyjności inwestycyjnej poprzez kształtowanie korzystnych warunków życia, przyciągających imigrantów, co wzmacnia wielkość i jakość zasobów pracy, – tworzenie korzystnego klimatu dla wymiany poglądów, sprzyjającego kreatywności i innowacjom, – ułatwienie organizacji szkoleń, konferencji, spotkań z klientami. 	<ul style="list-style-type: none"> – liczba i aktywność instytucji kultury, takich jak kina, teatry, domy kultury, – nasycenie infrastrukturą hotelową i gastronomiczną.

1	2	3
Poziom rozwoju gospodarczego	<ul style="list-style-type: none"> - występowanie środowiska gospodarczego na odpowiadającym inwestorowi poziomie rozwoju technicznego, umożliwiającym nawiązanie kooperacji w zakresie niezbędnych usług i dostaw, zapewniających optymalne funkcjonowanie inwestycji. 	<ul style="list-style-type: none"> - wydajność pracy, - udział działalności pozarolniczych w strukturze gospodarki, - obecność spółek z udziałem kapitału zagranicznego.
Stan środowiska	<ul style="list-style-type: none"> - istnienie obszarów o wysokich walorach środowiska przyrodniczego, objętych prawną ochroną, ogranicza możliwości lokalizacji inwestycji, - znaczny poziom zanieczyszczenia środowiska tworzy wymierne finansowo straty w działalności przedsiębiorstw, związane z kosztami wprowadzenia systemów utylizacji zanieczyszczeń, podwyższoną absencją chorobową, a w skrajnych przypadkach z przyspieszonym zużyciem majątku trwałego (np. korozja), - wysoki poziom zanieczyszczenia obniża również poziom życia, co negatywnie wpływa na wielkość i jakość zasobów pracy. 	<ul style="list-style-type: none"> - obszary prawnie chronionych, - poziom emisji zanieczyszczeń do atmosfery, - wielkość emisji zanieczyszczeń do wód powierzchniowych i podziemnych.
Poziom bezpieczeństwa powszechnego	<ul style="list-style-type: none"> - niski poziom bezpieczeństwa powszechnego wiąże się ze zwiększonymi wydatkami na ochronę majątku i pracowników, - niski poziom bezpieczeństwa może negatywnie wpływać na poczucie bezpieczeństwa osobistego i odpowiedzialność za najbliższych współpracowników lub ważnych kontrahentów inwestora, - niski poziom bezpieczeństwa może ponadto powodować zmniejszenie wielkości i obniżenie jakości jej zasobów w wyniku migracji spowodowanej pogorszeniem się warunków życia w zakresie poczucia bezpieczeństwa, - niski poziom bezpieczeństwa świadczy o występowaniu deficytów kapitału społecznego, co z kolei może utrudniać proces realizacji inwestycji i jej dalsze funkcjonowanie, - niski poziom bezpieczeństwa jest sygnałem występowania patologii społecznych lub słabości systemu władzy. 	<ul style="list-style-type: none"> - poziom i struktura przestępczości, - poziom wykrywalności przestępstw.
Aktywność województw wobec inwestorów	<ul style="list-style-type: none"> - stworzenie dobrego klimatu dla inwestycji jest niezwykle trudnym zadaniem dla władz regionalnych i lokalnych, - opracowywanie strategii rozwojowych i innych zachęt oraz narzędzi jest niezbędne dla pozyskania inwestorów i likwidacji nierówności wewnątrzregionalnych. 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba ofert w bazie Państwowej Agencji Informacji i Inwestycji Zagranicznych, - działalność informacyjno-promocyjna wobec inwestorów z kraju pochodzenia kapitału, realizowana przy wsparciu udzielanym województwom przez polskie placówki za granicą – Wydziały Promocji Handlu i Inwestycji Ambasad RP.

Źródło: opracowanie własne na podstawie: [Nowicki 2009, s. 15-19].

Istnieje potencjalna i rzeczywista atrakcyjność inwestycyjna regionów. Pierwsza stanowi zespół regionalnych walorów lokalizacyjnych, czyli specyficznych cech miejsc wpływających na osiąganie celów inwestora (np. w postaci kształtowania się kosztów prowadzonej działalności gospodarczej, przychodów ze sprzedaży, rentowności netto oraz konkurencyjności danej inwestycji). Rzeczywista atrakcyjność inwestycyjna to zdolność regionu do absorpcji kapitału finansowego i rzeczowego w formie inwestycji. Można ją mierzyć wartością napływu bezpośrednich inwestycji zagranicznych oraz wartością inwestycji w przedsiębiorstwach. Pomiedzy rzeczywistą atrakcyjnością inwestycyjną a efektywnością zaangażowanego kapitału (rzeczo-owego, finansowego, ludzkiego i przyrodniczego) występuje zależność wprost proporcjonalna, dlatego na potrzeby analizy przestrzennej uzasadnione jest tworzenie wskaźników analogicznych do mikroekonomicznych [Szczęsny 2008, s. 20].

4. Atrakcyjność inwestycyjna a konkurencyjność regionów

Badając atrakcyjność lokalizacyjną na szczeblu regionów, można się także spotkać z pojęciem konkurencyjności. Według D. Strahl konkurencyjność regionu można określić jako „zdolność do trwałego rozwoju” [Strahl 2004, s. 11]. Jest to ogólne ujęcie pozwalające na włączenie do kategorii konkurencyjności różnych obszarów działania regionu oraz efektów prowadzących do procesów rozwojowych. Znaczenie pojęcia konkurencyjności nie budzi wątpliwości, trudności pojawiają się przy jego pomiarze (zob. propozycje dotyczące pomiaru konkurencyjności regionów: [Brooksbank, Pickamell 1999; Gawlikowska-Hueckel, Umiński 2000b; Gorzelak, Jałowicki 2000; Porter 1994; Strahl 2001, 2002]).

Zagadnienie konkurencyjności można odnosić nie tylko do poszczególnych państw, ale także regionów i niższych jednostek terytorialnych. W ekonomii pojęcie to ogólnie oznacza zdolność do osiągania sukcesu w gospodarce rywalizacji, a w dziedzinie rozwoju regionalnego rozumie się je jako zdolność regionów do przystosowania się do zmieniających się warunków, pod kątem utrzymania lub poprawy pozycji w toczącym się również między regionami współzawodnictwie [Winiarski 1999, s. 9-10; Poniatowska-Jaksch 2008, s. 10; Ładysz 2009, s. 7-19; Zielińska-Głębocka 2008, s. 39].

Pojęcie konkurencyjności regionu utożsamiane jest z atrakcyjnością inwestycyjną. Zdaniem Godlewskiej-Majkowskiej, o ile w literaturze pojęcie „konkurencyjność regionu” rozumiane jest jako zespół cech decydujących o atrakcyjności regionu w zakresie przyciągania kapitału finansowego, o tyle można je identyfikować z atrakcyjnością inwestycyjną regionu. Jednak nie jest to do końca słuszne, ponieważ konkurencyjność oznacza „długookresową zdolność do sprostania konkurencji ze strony innych podmiotów, utrzymywania lub powiększania udziału w rynku i osiągania w związku z tym odpowiednich zysków” [Godlewska-Majkowska 2008, s. 21]. Podobnie sądzi M. Poniatowska-Jaksch, stwierdzając, że gdyby przenieść pojęcie konkurencyjności kraju na poziom niższego szczebla taksonomicznego, to

należałoby ją traktować jako zdolność jednostki przestrzennej do rywalizacji oraz współzawodnictwa, ale także współpracy, których celem jest osiągnięcie oczekiwanego poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego przez poprawę produktywności pracy i kreację nowych miejsc pracy. Ponieważ region niejednokrotnie dysponuje mniejszym potencjałem gospodarczym niż kraj, konkurencyjność regionu powinna być także postrzegana jako umiejętność współpracy z innymi jednostkami przestrzennymi, gdyż wzajemne korzyści współpracujących regionów podnoszą ich konkurencyjność [Poniatowska-Jaksch 2008, s. 9-10].

Raport *Atrakcyjność inwestycyjna województw i podregionów Polski 2009* [Kalinowski 2006] pokazuje, że województwo śląskie od roku 2005 pozostaje liderem atrakcyjności inwestycyjnej wśród województw. Do mocnych stron regionu niewątpliwie należą: zasoby i koszty pracy, rynek zbytu, infrastruktura gospodarcza, infrastruktura społeczna (zob. tab. 2). Widoczna jest także poprawa aktywności wobec inwestorów, natomiast wiele jeszcze pozostaje do zrobienia w zakresie bezpieczeństwa powszechnego [Nowicki 2009, s. 56-57].

Tabela 2. Charakterystyka atrakcyjności inwestycyjnej województwa śląskiego

Czynnik	Aspekt	Charakterystyka
Zasoby pracy	Mocne strony	Bardzo duże zasoby pracy – pracujących, bezrobotnych i absolwentów.
	Słabe strony	Niższa od przeciętnej jakość zasobów pracy, wysokie koszty pracy.
	Zmiany	W okresie 5 lat wyraźne względne pogorszenie; w stosunku do 2008 r. dalszy spadek przewagi – niska dynamika pracujących w przemyśle i usługach, powolny wzrost poziomu przedsiębiorczości, wyraźny (na tle innych regionów) spadek liczby studentów.
Dostępność transportowa	Mocne strony	Względnie dobre skomunikowanie z granicą zachodnią, duża liczba międzynarodowych połączeń lotniczych, ponadprzeciętna intensywność pasażerskich przewozów lotniczych.
	Słabe strony	Duża odległość do portu morskiego.
Chłonność rynku	Mocne strony	Bardzo wysoka gęstość zaludnienia, wysoka siła nabywczą przedsiębiorstw.
	Zmiany	Względny spadek w okresie 4 lat, w stosunku do 2008 r. minimalny wzrost.
Infrastruktura gospodarcza	Mocne strony	Dobrze rozwinięty sektor badawczo-rozwojowy; duże zasoby wolnych terenów inwestycyjnych w SSE.
	Słabe strony	Niska aktywność targowo-wystawiennicza.
	Zmiany	Wzrost w okresie 5 lat i w ujęciu rocznym w stosunku do 2008 r., wzrost aktywności targowo-wystawienniczej.
Infrastruktura społeczna	Mocne strony	Wysoka intensywność działalności kulturalnej; dobrze rozwinięta infrastruktura hotelowa i gastronomiczna, wysoka aktywność lokalnych instytucji kultury.
	Zmiany	Poprawa w okresie 5 lat, brak wyraźnych zmian w ujęciu rocznym.

Źródło: opracowanie własne na podstawie: [Nowicki 2009, s. 41-53].

5. Podsumowanie

O atrakcyjności inwestycyjnej województwa śląskiego decydują: położenie geograficzne, olbrzymi rynek zbytu, duże zaplecze surowcowe, dobrze rozwinięta infrastruktura, wysoko wykwalifikowana kadra pracownicza, wyróżniająca mieszkańców regionu kultura i dyscyplina pracy, tańsza niż w wysoko rozwiniętych krajach UE siła robocza, uzbrojenie terenu, bliskość lotniska o znaczeniu międzynarodowym, port rzeczny w Gliwicach i szerokotorowa linia kolejowa w Sławkowie, a także zlokalizowana na tym terenie Katowicka Specjalna Strefa Ekonomiczna.

Istota atrakcyjności inwestycyjnej regionów sprowadza się do siły ekonomicznej. Można ją oceniać na podstawie wielkości dochodów publicznych kreowanych w regionach. Na ogólną konkurencyjność regionów wpływa zróżnicowanie ich struktur ekonomicznych, dostępność komunikacyjna, istnienie zaplecza naukowo-badawczego oraz „otoczenia okołobiznesowego”. Cechy te niewątpliwie sprzyjają przedsiębiorczości, ich niedostatek zaś oraz słabości ogólnego poziomu zagospodarowania powodują pozostawanie regionu w tyle. Wymienione wyżej czynniki odgrywają również znaczną rolę przy badaniu atrakcyjności inwestycyjnej regionów.

Literatura

- Brooksbank D.J., Pickamell D.G., *Regional competitiveness indicators. A reassessment of method*, „Local Economy” 1999, vol. 13, nr 4.
- Gawlikowska-Hueckel K., Umiński S., *Ocena konkurencyjności województw*, Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, Gdańsk 2000b.
- Gawlikowska-Hueckel K., Umiński S., *Mapa konkurencyjności województw*, „Gazeta Samorządu i Administracji” 2000a, nr 18.
- Godlewska-Majkowska H., *Atrakcyjność inwestycyjna polskich regionów. W poszukiwaniu nowych miar*, [w:] H. Godlewska-Majkowska (red.), *Studia i Analizy Instytutu Przedsiębiorstwa*, Oficyna Wydawnicza Szkoły Głównej Handlowej, Warszawa 2008.
- Gorzela G., Jałowiecki B., *Konkurencyjność regionów*, „Studia Regionalne i Lokalne” 2000, nr 1.
- Kalinowski T. (red.), *Atrakcyjność inwestycyjna województw i podregionów Polski 2006*, Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, Gdańsk 2006.
- Kowalczyk A., *Atrakcyjność inwestycyjna województwa podlaskiego na tle pozostałych regionów*, [w:] A.F. Bocian (red.), *Rozwój regionalny. Podstawowe cele i wyzwania*, Wydawnictwo Uniwersytetu w Białymstoku, Białystok 2007.
- Ładysz I., *Konkurencyjność obszarów metropolitalnych w Polsce na przykładzie wrocławskiego obszaru metropolitalnego*, CeDeWu, Warszawa 2009.
- Nowicki M. (red.), *Atrakcyjność inwestycyjna województw i podregionów Polski 2009*, Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, Gdańsk 2009.
- Poniatowska-Jaksch M., *Istota konkurencyjności regionu-uwagi dyskusyjne*, [w:] W. Szczepny (red.), *Atrakcyjność inwestycyjna polskich regionów*, Polskie Towarzystwo Ekonomiczne, Warszawa 2008.

- Porter M., *Strategia konkurencji. Metody analizy sektorów i konkurentów*, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 1994.
- Stawicka M., *Atrakcyjność inwestycyjna Polski*, CeDeWu, Warszawa 2007.
- Strahl D., *Klasyfikacja regionów Polski ze względu na poziom konkurencyjności na tle regionów Wielkiej Brytanii*, Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu nr 942, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej, Wrocław 2002.
- Strahl D. (red.), *Metody oceny rozwoju regionalnego*, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu, Wrocław 2006.
- Strahl D., *Propozycja statycznej miary konkurencyjności regionów*, [w:] K. Jajuga, M. Walesiak (red.), *Klasyfikacja i analiza danych – teoria i zastosowania*, Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu nr 906, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej, Wrocław 2001.
- Strahl D., *Wykorzystanie wskaźnika Herfindalha-Hirschmana do oceny konkurencyjności regionów*, [w:] A. Rapacz (red.), *Konkurencyjność regionów i przedsiębiorstw*, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu, Wrocław 2004.
- Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000-2020*, Katowice 2005.
- Swianiewicz P., Dziemianowicz W., *Atrakcyjność inwestycyjna miast*, Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, Warszawa 1998.
- Swianiewicz P., Ziemianowicz W., *Atrakcyjność inwestycyjna miast 1998-1999*, Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, Warszawa 1999.
- Szczęsny W. (red.), *Atrakcyjność inwestycyjna polskich regionów*, Polskie Towarzystwo Ekonomiczne, Warszawa 2008.
- Wierzbicka I., *Atrakcyjność inwestycyjna regionu na przykładzie regionu świętokrzyskiego – jego regionalne i lokalne szanse i bariery rozwoju*, [w:] A. Olesiński, A. Predygier (red.), *Konkurencyjność regionu. Grona przemysłowe w regionie*, „Studia i Materiały. Miscellanea Oeconomicae”, R. 10, nr 1, Akademia Świętokrzyska w Kielcach, Kielce 2006.
- Winiarski B., *Czynniki konkurencyjności regionów*, [w:] M. Klamut (red.), *Konkurencyjność regionów*, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu, Wrocław 1999.
- Zielińska-Głębocka A. (red.), *Lokalizacja przemysłu a konkurencyjność polskich regionów*, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2008.

THE ESSENCE OF INVESTMENT ATTRACTIVENESS OF REGIONS

Summary: After the Polish accession to the European Union and the use of structural funds by each province there has been increased interest in the issue of regional disparities. An objective of this article is to analyze the investment attractiveness of the regions attraction research on factors affecting the regions and to improve the attractiveness of the regions. The article presents an analysis of the attractiveness of the Silesian Voivodeship.